

II „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” un tā aizsargjoslu (aizsardzības zonu) uzturēšanas noteikumi

Lai nodrošinātu kultūras pieminekļa saglabāšanu, „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā un tā aizsardzības zonā (aizsargjoslā) piemērojami īpaši uzturēšanas režīma noteikumi.

2.1. Vispārīgie noteikumi

2.1.1. Vispārīgos kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumus nosaka likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, Ministru kabineta 2003.gada 26.augusta noteikumi Nr.474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”, kā arī citi normatīvie akti, kas nosaka kultūras pieminekļu aizsardzību.

2.1.2. Būvdarbu dokumentācija (tai skaitā, būvprojekti), teritorijas plānošanas dokumenti (tai skaitā, detālplānojumi), kā arī zemes ierīcības projekti, kultūras pieminekļa un tā aizsardzības zonas teritorijā saskaņojami ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju (turpmāk – Inspekcija) normatīvajos aktos un šajos noteikumos noteiktajā kārtībā un gadījumos.

2.1.3. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” un tā aizsardzības zonā esošos nekustamos īpašumus (tai skaitā ēkas un būves) atļauts izmantot atbilstoši to esošajai izmantošanai un saskaņā ar Krimuldas novada vai Siguldas novada spēkā esošajā teritorijas plānojumā atļauto (plānoto) izmantošanu, ja tas nav pretrunā ar „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” vai tā aizsardzības zonas uzturēšanas noteikumiem.

2.2. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” uzturēšanas noteikumi ar grozījumiem

2.2.1. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” kultūrvēsturisko vidi, tās arhitektonisko un ainavisko vērtību veidojošie svaīgākie aizsargājamie kultūrvēsturiskie elementi:

2.2.1.1. vēsturiskā plānojuma struktūra – ceļu tīkls, zemes gabalu lielums, to vēsturiskās robežas (līdz 1940.gadam), apbūves principu sistēma, celtnu telpiskais izveidojums, masa un raksturs, ēku savstarpējais izvietojums;

2.2.1.2. vēsturiskā apbūve (līdz 1940.gadam), kas nosaka „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” apbūves raksturu – atsevišķas unikālas celtnes (valsts aizsargājami kultūras pieminekļi), kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas un atsevišķi apbūves elementi (raksturīgi celtniecības materiāli, formas un paņēmieni);

2.2.1.3. raksturīgā ainaviskā vide (piemēram, reljefs, dabīgās un mākslīgās ūdenstilpes, apstādījumi), ainavas struktūra, ainavas un ēku savstarpējās proporcijas, publiski pieejamie un ainaviski nozīmīgi skatu punkti;

2.2.1.4. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” kultūrlānis.

2.2.2. Prasības kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai:

2.2.2.1. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā aizliegtas jebkādas darbības, kas var iznīcināt vai apdraudēt „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” kultūrvēsturiskās vērtības (aizsargājamās kultūrvēsturiskos elementus), un vides pārveidošana, kas nekalpo kultūras mantojuma saglabāšanas mērķiem;

2.2.2.2. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā nav pieļaujama plānojuma struktūras pārveidošana – vēsturisko ceļu trasējuma izmaiņas, esošo zemes vienību sadale, ja tas neatbilst vēsturiskajai zemes vienību struktūrai, izņemot, ja tas nepieciešams kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai. Atļauts apvienot blakus esošus „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā esošus zemesgabalus;

2.2.2.3. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā jāsaglabā un jāaizsargā publiski pieejamie un ainaviski nozīmīgie skatu punkti, kas nodrošina kultūrvēsturiskās ainavas vizuālo uztveri. Aizliegts aizsegt skatu uz vēsturiskajām ēkām no ielas/ceļa un publiski pieejamiem skatu punktiem;

2.2.2.4. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā saglabājami un/vai atjaunojami raksturīgie ceļu šķērsprofili un garenprofili, kā arī ceļu seguma tradicionālie / vēsturiskie, vai tiem pēc izskata analogiski materiāli un apstādījumi;

2.2.2.5. publiskajā ārtelpā izvietojamie vides dizaina elementi (piemēram, soliņi, atkritumu urnas, velosipēdu turētāji, margas) veidojami respektējot „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” vēsturisko raksturu;

2.2.2.6. žogi veidojami saderīgi ar vēsturisko apbūvi, izmantojot lauku videi raksturīgos materiālus.

2.2.2.7. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā aizliegta jaunu ēku būvniecība. Pieļaujama agrāk zudušo elementu un objektu atjaunošana;

2.2.2.8. aizliegta smagā transporta kustība, izņemot apkalpojošo transportu ar īpašām atļaujām un cita saimnieciska darbība, kas bojā pieminekļus vai vidi, izņemot esošā valsts autoceļa Inciems – Sigulda – Ķegums (P8) posmā, kas ir ietverts „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā.

2.2.3. Prasības vēsturiskās apbūves saglabāšanai:

2.2.3.1. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā jāveicina vēsturisko ēku saglabāšana, veicot to regulāru uzturēšanu un kopšanu;

2.2.3.2. veicot vēsturiskas apbūves atjaunošanu vai pārbūvi, saglabājami vēsturiskie ēku apjomi, apbūves mērogs, apjoma proporcijas, oriģinālie apdares materiāli, dekora elementi, lietotie videi raksturīgi būvmateriāli, kā arī vēsturiskie interjeri. Nav pieļaujama ēku fasāžu vienkāršošana un arhitektonisko detaļu likvidēšana;

2.2.3.3. rekonstruējot un/vai renovējot (pārbūvējot un/vai atjaunojot) ēkas, lietojami būvmateriāli, kas pēc būvfizikālajām īpašībām ir saderīgi ar oriģinālo materiālu un ilgstošā laikā nerada tajā bojājumus. Pieļaujami fasāžu apdares materiāli, kas atbilst vēsturiskajai būvtradīcijai, lietoti ēkas sākotnējā celtniecībā;

2.2.3.4. ēkas bez kultūrvēsturiskas vērtības ir pieļaujams pārbūvēt, ja tiek uzlabots ārējais estētiskais veidols;

2.2.3.5. pirms restaurācijas, rekonstrukcijas vai renovācijas (pārbūves vai atjaunošanas) projekta izstrādāšanas „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā, jāveic ēkas (būves) vai ēku (būvju) grupas apsekojumu, ietverot arhitektoniski - māksliniecisko inventarizāciju ar fotofiksāciju un sertificēta arhitekta slēdzienu par plānotajām vides un ainavas izmaiņām, un to ietekmi uz „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” aizsargājamiem kultūrvēsturiskajiem elementiem.

2.2.4. Prasības jaunbūvēm:

2.2.4.1. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā atļauts izbūvēt jaunas inženiertehniskās apgādes ēkas un būves, ja tās nepieciešamas „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” darbības nodrošināšanai;

2.2.4.2. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā atļauts izbūvēt jaunas ēkas vai būves, bez kultūrvēsturiskās vērtības nojaukto ēku vietā, izņemot gadījumus, ka nojauktās ēkas novietne aizsedz skatu uz vēsturiskajām ēkām no ielas/ceļa un publiski pieejamiem un ainaviski nozīmīgiem skatu punktiem. Šādos gadījumos atļauta ēkas novietnes maiņa, nodrošinot kultūrvēsturiskās ainavas un vēsturisko ēku vizuālo uztveri no publiski pieejamiem un ainaviski nozīmīgiem skatu punktiem;

2.2.4.3. jaunbūvju apjomi jāprojektē, ņemot vērā „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” vēsturiskās apbūves mērogs, apjoma proporcijas, apdares materiāli un videi raksturīgi būvmateriāli.

2.2.5. Prasības apstādījumiem un dabas teritorijām:

2.2.5.1. apstādījumu un dabas teritorijās saglabājama to pašreizējā izmantošana (vai atjaunojama vēsturiskā). Atļauts ierīkot jaunas parka vai mežaparka teritorijas, nodrošinot nepieciešamo to labiekārtojumu;

2.2.5.2. veicot publisko apstādījumu rekonstrukciju, kopšanu vai ierīkojot jaunu labiekārtojumu, jāatjauno ainaviski nozīmīgie skatu punkti „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā;

2.2.5.3. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” teritorijā atļauts atjaunot un ierīkot vēsturisko dīķu kaskādi / dīķsaimniecību, izstrādājot hidrotehnisko būvju būvniecības tehnisko projektu.

2.3. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” aizsargjoslas (aizsardzības zonas) uzturēšanas noteikumi ar grozījumiem

2.3.1. Individuālā aizsargjosla (aizsardzības zona) ap „Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli - Turaidas muzejrezervātu” noteikta, lai to aizsargātu, novēršot vai mazinot negatīvu ietekmi uz Kultūras pieminekļa aizsargājamiem kultūrvēsturiskajiem elementiem un kultūrainavu.

2.3.2. Svarīgākie aizsargājamie elementi aizsargjoslā (aizsardzības zonā):

2.3.2.1. skatu perspektīvas un raksturīgākie publiski pieejamie un ainaviskie nozīmīgie skatu punkti no/uz „Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli - Turaidas muzejrezervātu” un tā sastāvā esošo Turaidas pils torni, kas nodrošina kultūrvēsturiskās ainavas vizuālo uztveri;

2.3.2.2. vēsturiskā plānojuma struktūra – ceļu tīkls, zemes gabalu lielums, to vēsturiskās robežas (līdz 1940.gadam), apbūves principu sistēma, celtnu telpiskais izveidojums, masa un raksturs, ēku savstarpējais izvietojums;

2.3.2.3. kultūras pieminekļi, vēsturiskā apbūve un vēsturiskās apbūves ārējais veidols;

2.3.2.4. raksturīgā ainaviskā vide – dabas ainava, mežu, pļavu un lauku vēsturiskās robežas un proporcijas, vēsturiskie ceļi, reljefs un lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas.

2.3.3. Prasības kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai:

2.3.3.1. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” aizsardzības zonas (aizsargjoslas) teritorijā jāveicina vēsturisko ēku saglabāšana, veicot to regulāru uzturēšanu un kopšanu;

2.3.3.2. nav pieļaujama jauna apbūve vai vizuālās reklāmas standu un citu vides un labiekārtojuma objektu izvietošana, kas aizsedz publiski pieejamos un ainaviski nozīmīgos skatu punktus uz un no „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta”, vai negatīvi ietekmē „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” kultūrvēsturisko ainavu;

2.3.3.3. ēkas bez kultūrvēsturiskas vērtības ir pieļaujams rekonstruēt (pārbūvēt), ja tiek uzlabots to ārējais estētiskais veidols;

2.3.3.4. aizliegts veikt būtiskas reljefa izmaiņas (ja tās nav saistīta ar kultūrvēsturiskās ainavas atjaunošanu), derīgo izraktnu ieguvu, kokmateriālu sagatavošanu kailcirtēs, meža, augsnes, gaisa, gruntsūdeņu, ūdenstilpņu piesārņošanu.

2.3.4. Prasības apstādījumiem un dabas teritorijām:

2.3.4.1. Gaujas upes senieleja veidojama kā publiski pieejama labiekārtota ārtelpas teritorija;

2.3.4.2. veicot publisko apstādījumu rekonstrukciju, kopšanu vai ierīkojot jaunu labiekārtojumu, jāatjauno vēsturiskie, publiski pieejamie un ainaviski nozīmīgie skatu punkti uz „Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli - Turaidas muzejrezervātu”;

2.3.4.3. aizliegts cirst kokus kailcirtē, neatkarīgi no īpašuma piederības;

2.3.4.4. jauni stādījumi nedrīkst aizsegst ainaviski nozīmīgus skatu punktus uz „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta” aizsargājamiem elementiem.

2.3.5. Prasības ēku nojaukšanai un vidi degradējošiem objektiem:

2.3.5.1. ierosinot ēku (būvju), kas vecākas par 50 gadiem, nojaukšanu „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” aizsardzības zonas (aizsargjoslas) teritorijā, projekts saskaņojams ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, un tā sastāvā jāietver vismaz ēkas fotofiksācija;

2.3.5.2. vidi degradējoši objekti paredzami nojaukšanai vai pārvietošanai, ievērojot Ministru kabineta 26.08.2003. noteikumos Nr.474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” noteikto kārtību.

2.3.6. Prasības jaunbūvēm. „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta” aizsardzības zonas (aizsargjoslas) teritorijā ir pieļaujama jaunu ēku būvniecība, respektējot svarīgākos aizsargājamās elementus un saglabājamās vērtības aizsardzības zonā, kā arī ievērojot šādas prasības:

2.3.6.1. ja kvartālā pastāv esošā iedibinātā (vēsturiskā) būvlaide, galveno ēku zemes gabalā izvieto uz tās;

2.3.6.2. izvietojot galveno ēku zemes gabalā, jāņem vērā konkrētajā Turaidas ciema vai Siguldas pilsētas ielā raksturīgais celtnu telpiskais izveidojums, masa un raksturs, ēku savstarpējais izvietojums;

2.3.6.3. jaunā apbūve nedrīkst pārsniegt kvartālā esošās vēsturiskās apbūves vidējo augstumu un aizsegst publiski pieejamos un ainaviski nozīmīgos skatu punktus uz „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervātu” un no Turaidas pils torņa uz apkārtējo teritoriju;

2.3.6.4. pieļaujamo apbūves augstumu nosaka veicot telpisko analīzi no publiski pieejamajiem un ainaviski nozīmīgiem skatu punktiem, ko nosaka attiecīgā novada Būvvalde plānošanas un arhitektūras uzdevumā.